

ਨਵਾਂ ਜਮਾਨਾ

ਭੁੱਖਵਾਰ, 21 ਜਨਵਰੀ 2026

ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਟਾਲਣ ਦੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ

ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਕ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵੱਲੋਂ ਗਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ—ਜਵਾਬਦੇਹੀ, ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸਲਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਕ ਨਾਕਾਮੀ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਸਰਵਜਨਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਹੋਵੇ, ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾਗਤ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਫੌਰੀ ਨਿਰਪੱਖ ਤੇ ਦੰਡਾਤਮਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦਰਕਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਕਸਤ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅੰਸ਼ਾਰ ਬਣ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ—ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ (ਸਿੱਟ)। ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਕ ਜਾਂ ਸਮਾਜੀ ਝਾਸਦੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਰਾਜ (ਸਟੇਟ) ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਲੱਗਭੱਗ ਪੂਰਵ ਅਨੁਮਾਨਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਰਵਜਨਕ ਮੰਚਾਂ 'ਤੇ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਸਿੱਟ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਐਲਾਨ ਦਰਅਸਲ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲਮਕਾਉਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਾਂਚ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖੁਦ ਇੱਕ ਸਿਆਸੀ ਰਣਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ—ਲੋਕ ਰੋਹ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਠੰਢਾ ਕਰਨਾ, ਮੀਡੀਆ ਚਰਚਾ ਨਾਲ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਮੋੜਨਾ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਥਕਾਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ। ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਇਸ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਤੱਤ ਹੈ। ‘ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਗਤ ਤਰੁਟੀ’, ‘ਸੰਸਥਾਗਤ ਸੀਮਾਵਾਂ’, ‘ਪ੍ਰਣਾਲੀਗਤ ਪੇਚੀਦਗੀ’ ਅਤੇ ‘ਸਮੂਹਕ ਜਵਾਬਦੇਹੀ’ ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਚੁੱਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਮੂਰਤ ਸੰਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਘੋਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਲੱਗਭੱਗ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਤਕਨੀਕੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਸੰਸਥਾਗਤ ਅਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਵਿੱਚ ਭਟਕਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਹਰ ਘਟਨਾ ਦੇ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਥਾਈ ਦੰਡ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਤਬਾਦਲਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੰਦੌਰ ਦੂਸ਼ਿਤ ਪਾਣੀ ਕਾਂਡ ਵਿੱਚ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਈ ਐੱਸ ਐੱਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਿਲੀਪ ਯਾਦਵ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ 16 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਸੈਰਸਪਾਟਾ ਵਿਕਾਸ ਨਿਗਮ ਦਾ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ, ਜਾਂ ਛਿੰਦਵਾੜਾ ਕਫ਼ ਸਿਰਪ ਕਾਂਡ ਵਿੱਚ 23 ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਹਟਾਏ ਗਏ ਡਰੱਗ ਕੰਟਰੋਲਰ ਦਿਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮੌਰੀਆ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਕਟਰੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਨਤੀਜਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਨਾਕਾਮੀ ਦੰਡ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਮੁੜਵਸੇਬੇ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਗੰਭੀਰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਿੱਜੀ ਦੰਡ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ, ਤਦ ਚੌਕਸੀ, ਪੇਸ਼ੇਵਾਰਾਨਾ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਤੇ ਮਾਨਵੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਬਦਲਵੇਂ ਗੁਣ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਚਲਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੰਡ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਪਾਸੇ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਬਹਾਲ ਹੋ ਹੀ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਗੁੱਟਰ ਨੋਇਡਾ ਵਿੱਚ 16-17 ਜਨਵਰੀ ਦੀ ਰਾਤ 27 ਸਾਲਾ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਯੁਵਰਾਜ ਮਹਿਤਾ ਦੀ ਕਾਰ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰੇ ਡੂੰਘੇ ਟੋਏ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗਣ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਵੀ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਕ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਹੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਆਦਿਤਿਆਨਾਥ ਯੋਗੀ ਨੇ ਨੋਇਡਾ ਦੇ ਸੀ ਈ ਓ ਤੇ ਨੋਇਡਾ ਮੈਟਰੋ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਐੱਮ ਡੀ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਜਾਂਚ ਲਈ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਸਿੱਟ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਬੇਟਾ ਟੋਏ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਦੋ ਘੰਟੇ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਲੋਕ ਲਾਗੇ ਖੜ੍ਹੇ ਦੇਖਦੇ ਰਹੇ। ਵੀਡੀਓ ਬਣਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਉੱਥੇ ਪੁੱਜੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਗੱਤਾਬੰਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨੋਇਡਾ ਵਰਗੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇ ਘੰਟੇ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਲੜਦਾ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇਖਦੇ ਰਹੇ। ਹੋਣਾ ਤਾਂ ਇਹ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਟੋਆ ਨਾ ਪੂਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਡਿਸਮਿਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਪਰ ਬਦਲ ਕੇ ਮਾਮਲਾ ਲਮਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਇਤਿਹਾਸ ਕਦੇ ਵੀ ਇੱਕ ਝਟਕੇ ਨਾਲ ਦਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦਾ। ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਾਜਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਦਾ ਆਦੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਨਿਆਏ ਨੂੰ ਵਿਗਰਕ ਹਕੀਕਤ ਕਹਿ ਕੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਹੱਲੀ-ਹੱਲੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਬੈਠਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਦ ਇਤਿਹਾਸ ਅਚਾਨਕ ਹੇਠਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਮੁੱਕ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਤਾਕਤ ਹੀ ਨਿਆਂ ਹੈ। ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਤੀਹਵੇਂ ਦਹਾਕੇ ਦਾ ਯੂਰਪ ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਦਰਦਨਾਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਜਰਮਨੀ ਵਿੱਚ ਹਿਟਲਰ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਥਾਂ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਅਤੇ ਫ਼ਰਾਂਸ ਵਰਗੀਆਂ ਲੋਕਤੰਤਰਕ ਤਾਕਤਾਂ ਨੇ ਸੰਤੁਲਨ , ਸਮਝੌਤਾ ਅਤੇ ਅਮਨ ਦੀ ਆਸ ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਚੁੱਪੀ ਸਾਧ ਲਈ। ਮਿਊਨਿਖ ਸਮਝੌਤੇ ਰਾਹੀਂ ਚੈਕੋਸਲੋਵਾਕੀਆ ਦੀ ਬਲੀ ਦੇਣ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਮਨ ਦੀ ਜਿੱਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸੀ। ਨਤੀਜਾ ਦੂਜਾ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਬਣਿਆ—ਲਗਭਗ ਛੇ ਕਰੋੜ ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਨਾਂ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਸ਼ਹਿਰ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਏ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਉਜੜ ਗਏ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਾ ਮਿਟਣ ਵਾਲਾ ਦਾਗ਼ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਅੱਜ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸਦੀ ਬਾਅਦ ਸੰਸਾਰ ਫਿਰ ਉਸੇ ਖਤਰਨਾਕ ਮੌੜ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਫ਼ਰਕ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਅੱਲ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਟੈਂਕਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਬਿਆਨਾਂ, ਆਰਥਿਕ ਪਾਬੰਦੀਆਂ, ਰਾਜ-ਪਲਟ ਦੇ ਨੈਗੇਟਿਵ, ਸਾਇਬਰ ਜੰਗ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਚੋਣਵੀਂ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਕਦੇ ਜੰਗ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਐਲਾਨ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਅੱਜ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਾਮਲਾ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਜਾਂ

ਵੈਨੇਜ਼ੂਏਲਾ : ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਸੱਤਾ-ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਮੁੜ ਉਭਾਰ ਦਾ ਸੰਕੇਤ

ਸਾਲ 2026 ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਇੱਕ ਖ਼ਤਰੇ ਦੀ ਘੰਟੀ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਦੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਦੇਵ ਦਿਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਵੈਨੇਜ਼ੂਏਲਾ 'ਤੇ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਵੈਨੇਜ਼ੂਏਲਾ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਿਕੋਲਸ ਮਾਦੁਰੋ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਲੈ ਗਏ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਗੈਰ-ਰਾਜਸੀ ਅਦਾਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਗੁਪਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਹੁਪੱਖੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸੰਪੰਨ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜ ਮੁਖੀ ਦਾ ਅਗਵਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਦਾ ਵਾਸ਼ਿਗਟਨ ਦੁਆਰਾ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪੀਥ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤਿੱਖੀ ਆਲੋਚਨਾ ਹੋਈ ਸੀ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਖੋਰੇ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਟਰੰਪ ਨੇ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੂਸੀ ਤੇਲ ਦੀ ਦਰਅਮਦ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਵਿਰੁੱਧ ਨਵੇਂ ਟੈਰਿਫ਼ ਲਗਾਉਣ ਦੀਆਂ ਯਕੀਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਡਰਾਉਣ-ਯਮਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਵਜੋਂ ਟੈਰਿਫ਼ ਦੀ ਇਹ ਵਰਤੋਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਦੇ ਇੱਕ ਢੰਗ-ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਦਬਾਅ, ਕੂਟਨੀਤਕ ਬਾਂਹ ਮੋੜਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਉਲੰਘਣਾ ਆਮ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਹੈ ਭਾਰਤ ਸਮੇਤ ਉੱਭਰ ਰਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਚੁੱਪੀ ਜਾਂ ਟਾਲ-ਮਟੋਲ।

ਇਸ ਪਲ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਉਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸੰਦਰਭ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਉਭਰੀ ਸੀ। ਨਾਜ਼ੀਵਾਦ ਅਤੇ ਹਿਟਲਰ ਦੀ ਹਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵੱਜੀ ਜਿੱਤ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਇੱਕ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦਾ ਮੌੜ ਸੀ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੋਵੀਅਤ ਲਾਲ ਫੌਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਵਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਵਿਨਾਸ਼ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਰਸਤਾ ਬਣਾਇਆ, ਜੋ ਅਜਿਹੀਆਂ ਆਫ਼ਤਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕੇਗਾ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਇਸ ਸੰਕਲਪ ਵਿੱਚੋਂ ਉਭਰੀ। ਆਪਣੀਆਂ ਢਾਂਚਾਗਤ ਕਮੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ, ਗੈਰ-ਹਮਲਾਵਰਤਾ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦੇ ਇੱਕ ਲਈ।

ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ, ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਇਕਪਾਸ਼ਤ ਹਮਲਾ , ਸਾਮਰਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੀਤ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਨੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮਨਚਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਰੋਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਭਾਰਤ, ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ, ਮਿਸਰ ਅਤੇ ਯੂਗੋਸਲਾਵੀਆ ਵਰਗੇ ਨਵੇਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਏ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਗੁੱਟ

ਗੰਭੀਰ ਹਨ। ਆਰਥਿਕ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵਿਕਾਸ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੂੰਜੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁੱਪੀ ਇੱਕ ਬਚਾਅ ਰਣਨੀਤੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਨਿਰਭਰਤਾ ਵੈਨੇਜ਼ੂਏਲਾ ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਰਾਜ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪੁਨਰ-ਸੁਰਜੀਤੀ, ਜੋ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਡੀ ਰਾਜਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸੀ ਪੀ ਆਈ ਅਨੁ. : ਐੱਮ ਐੱਸ ਭਾਟੀਆ

ਖੇਤਰਾਂ ਵਜੋਂ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਜੋ ਉਭਰਿਆ ਉਹ ਸੰਕੇਤ ਸੀ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਨਿੱਝ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਅਧਾਰਤ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਵਸਥਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸੱਚੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਲਈ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸਮੂਹਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਕਲਪਾਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਣਨੀਤਕ ਖ਼ੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਆਰਥਿਕ ਅਧੀਨਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ। ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ, ਜਨਤਕ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਭ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ, ਸਿਰਫ਼ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਸੁਤੰਤਰ ਕੂਟਨੀਤੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜਾਂ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਜਿਸ ਸੰਕੇਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਅਟੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਛਿੱਡਾ ਸ਼ਕਤੀ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰੋਕਤਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਲਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਕਲਪ ਜੋ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਘਾਟਕ ਹੈ। ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ, ਅਗਵਾ ਅਤੇ ਟੈਰਿਫ਼ ਧਮਕੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਸੰਸਾਰ ਅਰਾਜਕਤਾ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਸਾਨੂੰ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਸਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਦੇ ਭਾਰ ਹੇਠ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਟੈਰਿਫ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਆਰਥਿਕ ਪੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਿੱਧਾ ਹਮਲਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਸਥਿਤੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਆਕਾਰ ਜਾਂ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦਾ।

ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸਿਰਫ਼ ਦਿਖਾਵਟੀ ਜਾਂ ਓਪਰਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਲੋੜ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ-ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਾਚਿਆਂ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੜ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਸਮਕਾਲੀ ਹਕੀਕਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪੁਨਰਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ

ਸੰਪਰਕ: 99884-91002

ਅਮਰੀਕੀ ਦਖਲ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ

ਈਰਾਨ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਸਦਕਾ ਹਾਲਾਤ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਗੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਈਰਾਨ 'ਤੇ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਕਰਕੇ ਇਰਾਨ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਈਰਾਨ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਸਖ਼ਤ ਖਰਚਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਤੇ ਪਰਮਾਣੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਤੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਖਰਚਾ ਹੋਇਆ। ਹੁਣ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਥਾਹ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਤੇ ਈਰਾਨ ਦੀ ਕਰੌਸੀ ਰਿਹਾਲ ਦੀ ਕੀਮਤ ਬਹੁਤ ਡਿੱਗਣ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਨਿਰਵਾਹ ਅੰਧਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸਭਰਾਂ 'ਤੇ ਉਤਰ ਆਏ ਹਨ ਤੇ ਵਧ ਰਹੀ ਮਹਿਗਿਰਾਈ 'ਤੇ ਨੌਲੂ ਪੈਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੁੱਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੀ ਵੀ ਬਜਾਏ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਦਮਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਖਬਰ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਈਰਾਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡਾਕਟਰ ਮਸੂਦ ਪੋਜ਼ੇਸਕੀਆਨ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹੀ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਈਰਾਨ ਦੇ ਸਰਵਉੱਚ ਨੇਤਾ ਅਲੀ ਕੁਮਾਇਨੀ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਦਮਨ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ। ਆਈਆਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ 3 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮੀ ਵੀ ਹਨ। ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਫਾਂਸੀਆਂ ਦੇਣ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਈ ਹੈ।

ਈਰਾਨ ਬਹੁਤ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਇੱਕ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਮੁਲਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤੇ ਇੱਥੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਵੀ ਤੇ ਲੇਖਕ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਪਿਆਰ-ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਹਾਫਿਜ਼, ਸਾਦੀ, ਰੂਮੀ ਤੇ ਫਿਰਦੌਸੀ ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਅ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸਰੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਾਲ ਵੱਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਖ਼ੁਰਾਕ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੀ ਉੱਥੇ ਚਾਦਰ ਆਪਦੇ ਹਨ, ਵੀ ਕਾਫੀ ਇਸਤਰੀਆਂ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਡਾਕਟਰ ਮੁਜ਼ੱਦਰ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਗੱਦੀਓਂ ਲਾਹ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸੱਤਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਪੱਖੀ ਸੀ ਤੇ ਈਰਾਨ ਦੇ ਤੇਲ ਦੇ ਸੋਮਿਆਂ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਹ ਈਰਾਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਰੋਸ ਸੀ। ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਨੇਕਾਂ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਲੋਕ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮਿਕ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਤਿੰਨੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਐੱਮ ਬੀ ਐੱਸ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਮਨ ਪੜ੍ਹਦੇ ਈਰਾਨੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਦੇ ਸਨ।

1979 ਵਿੱਚ ਆਇਆਤੁੱਲਾ ਖੁਮੈਨੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਇਸਲਾਮਿਕ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਨੇ ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲੀ ਤੇ ਈਰਾਨ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮਿਕ ਰਾਜ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸਲਾਮੀ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਵਿਰੋਧੀਆਂ 'ਤੇ ਅੱਤ ਦਾ ਦਮਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਹਤਿਆਵਾਂ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤੇ ਫਾਂਸੀਆਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਰੇਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਿਆ ਗਿਆ। ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਜਾਬ ਪਾਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਬਾਂਹ ਨੂੰ ਢੱਕ ਕੇ ਲੰਮੇ ਫੱਟ ਪਾਣੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਸਤਰੀਆਂ ਰਿਜਾਬ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ

ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਈਰਾਨ ਦੇ ਨਗਰ ਸ਼ਿਰਾਜ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਤਾਂ ਈਰਾਨ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਦੇਖਣ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਈਰਾਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪਰਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਈਰਾਨ ਵਿੱਚ ਅਸਥਿਰਤਾ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਸੀ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾ ਕੇ ਟਰੰਪ ਸਰਕਾਰ ਉੱਥੇ ਸਿੱਧੀ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੀ ਦਖਲ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਤਰਲੇਮੰਡੀ ਹੋਈ

ਸੰਪਰਕ: 94170-00361

ਤੇਲ, ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਤਾਕਤ

ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਕਹਿ ਕੇ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵੈਨੇਜ਼ੂਏਲਾ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੀ ਦਖਲ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੰਕੇਤ ਸਮਝਣਾ ਗੰਭੀਰ ਭੁੱਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣੀ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਖਰਬ 'ਤੇ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੱਥਰ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਖ਼ੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਹਟਾ ਕੇ ਜਾਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਕੇ ਬਾਹਰੀ ਤਾਕਤ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਕਿ ਹੁਣ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਭਾਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਚਾਰਟਰ ਦੀ ਆਤਮਤਾ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਇਨਕਾਰ ਹੈ। ਸੰਪੂਰਣਤਾ, ਭੂਮੀ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਅਤੇ ਬਲ ਦੇ ਗੈਰ-ਉਪਯੋਗ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਵੱਡੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਗਲ ਨਾ ਸਕਣ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਅਮਲ ਤੋਂ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਸਿਰਫ਼ ਚੁੱਪ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ,

ਤਾਂ ਇਹ ਚੁੱਪ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਹੋਰ ਹਮਲਿਆਂ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵੈਨੇਜ਼ੂਏਲਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤੇਲ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਤੇਲ ਭੰਡਾਰ ਕਰੀਬ ਤਿੰਨ ਸੌ ਅਰਬ ਬੈਰਲ—ਇਸ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਆਰਥਿਕ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਭੂ-ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਜ਼ਾਨ ਵੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਨੈਤਿਕ ਦਖਲ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵੀ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਹੋ ਕੇ ਜਾਂ ਤਾਕਤ ਦੀ ਕੋਟ ਵਿੱਚ ਕੋਟ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਜਨਮ ਇਸ ਵਾਂਗ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੀ ਅੱਗ 'ਚ ਨਹੀਂ ਝੌਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਅੱਜ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਅਪੰਗ ਹੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਨੀਆ ਭਰ 'ਚ ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਵੱਜੀ ਟਕਰਾਅ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਪਰ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਅਕਸਰ ਨਿੰਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ, ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਵੀਟੋ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੇ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਅਸਮਾਨਤਾ ਦਾ

ਜਗਤਾਰ ਲਾਡੀ

ਰਹੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ, ਰੂਸ ਅਤੇ ਚੀਨ ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਵੱਡੀ ਫੌਜੀ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤਾਕਤ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਲਿਖਤੀ ਗਠਜੋੜ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਲਿਖਤੀ ਸਮਝ ਸਾਫ਼ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ—ਹਰ ਇੱਕ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਛੋਟ, ਬਾਕੀਆਂ ਦੀ ਚੁੱਪ ਦੇ ਬਦਲੇ। ਇਹੀ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਹੈ—ਨਾ ਕਿ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵਾਰਥ ਦੀ ਨੀਤੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ਾ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਲਈ ਇਹ ਸਾਰਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮਸਲਾ ਨਹੀਂ। ਚੀਨ ਨਾਲ ਲੰਮੀ ਸਰਹੱਦ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਅਣਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਰੂਸ ਨਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਪਰ ਜਟਿਲ ਰਿਸ਼ਤੇ, ਇਹ ਸਭ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਲਈ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹਨ। ਜੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਕੌਲ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੰਪੂਰਣਤਾ ਵੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਤਰਾਜ਼ 'ਚ ਤੋਲੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਤਲਬ ਅਸੀਂ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਚੁੱਪ ਵੀ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਸਾਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇੱਕ ਸਬਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੱਕੇਸ਼ਾਹੀ 'ਤੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣਾ ਪੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਸਾਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਵਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੌਣ ਸਹੀ ਹੋ ਜਾਂ ਕੌਣ ਗਲਤ; ਅਸਲ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੰਸਾਰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਅੱਜ ਚੁੱਪੀ ਹਾਵੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੌਲ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਪੁੱਛੇਗਾ, ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਚੁੱਪ ਕਿਉਂ ਰਹੇ? ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਤਾਕਤਾਂ ਧੱਕਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸੰਪਰਕ: 94636-03091

